

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ *

Γ'.

Η ΔΙΑΤΥΠΩΣΙΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΟΜΙΛΗΤΙΚΩΣ

Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἡμετέρου θέματος ἤγαγεν ἡμᾶς τόσον ἐπὶ τὰ πρόσω, ὥστε κατορθώσαμεν νὰ διακρίνωμεν τὴν ὀμιλητικὴν δαψίλειαν, ἣτις ἐμπεριέχεται ἐν τινι γραφικῇ περικοπῇ. Ἡμεῖς ἐφηρομόσαμεν ἐπὶ τῶν ἀκροατῶν καὶ τῆς ἐποχῆς ἡμῶν τὰς σκέψεις, ἃς προσεπόρισεν ἡ ὀμιλητικὴ ἀνάγνωσις τῆς Γραφῆς. Αἱ σκέψεις ἐκεῖναι ἔγιναν *κανῶν* καὶ *στάθμη*, δι' ὧν ἐμετρήσαμεν τὸν βίον τῶν ἀκροατῶν, καὶ *εἰκόνας*, ἐν αἷς διειδόμεν σαφῶς τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τῆς ἐποχῆς ἡμῶν. Τοῦτο δὲ ἦτο ἡ ἐργασία τῆς ὀμιλητικῆς ἐκτιμήσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἣν ἡμεῖς ἄνωθι, κατὰ δύναμιν, διελευκάνσαμεν.

Τώρα δὲ ἰστάμεθα πρὸ τοῦ τελευταίου καθήκοντος τοῦ ἱεροκλήρυκος καὶ τῆς ὀμιλητικῆς ἐξηγήσεως, τοῦτο δὲ εἶναι ἡ *διατύπωσις τῆς ἀγ. Γραφῆς ὀμιλητικῶς*. Κατὰ ταῦτα, προβάλλομεν τὴν ἐρώτησιν: Πῶς εἶναι δυνατόν τὸ μέχρι τοῦδε κτηθὲν ὕλικόν νὰ διατυπωθῆ εἰς κήρυγμα;

Ὡς γνωστόν, ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Kepler ἀπέκλεισεν ἀπὸ τοῦ εἶδους τῶν κηρυγμάτων τὴν λεγομένην *κατωτέραν ὀμιλίαν*, ἣτις συνίσταται εἰς τὴν *πρακτικὴν ἐξηγήσιν* τοῦ κειμένου *κατὰ στίχους* καὶ δὲν καταλήγει εἰς *μίαν ἐνότητα* τῶν σκέψεων. Ἡ κατωτέρα ὀμιλία δὲν ἀσχολεῖται εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν σκέψεων τῆς Γραφῆς κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ κηρύγματος· τούτου δ' ἕνεκα δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς τὸ τελικόν προϊόν τῆς ἡμετέρας ὀμιλητικῆς ἐπεξεργασίας τῆς Ἁγ. Γραφῆς.

Κατὰ ταῦτα ἐρωτᾶται: Ὅποιαν τινὰ μέθοδον πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ κήρυξ, ἵνα διατυπώσῃ εἰς κήρυγμα τὰς σκέψεις τοῦ κειμένου; Ἄλλὰ τὸ ζήτημα δὲν πρέπει νὰ νομοσθῆ, ὅτι ἡμεῖς δῆθεν ζητοῦμεν νὰ εὗρωμεν τὴν ὁδόν, τὴν φέρουσαν ἀπὸ τοῦ κειμένου τῆς Γραφῆς εἰς τὴν *θεματικὴν* ἢ *ἐξηγητικὴν ὀμιλίαν*· τὸ ζήτημα εἶναι ἐν πρώτοις τοῦτο: πῶς εἶναι δυνατόν ὅλαί αἱ σκέψεις τῆς Γραφῆς ν' ἀποτελέσωσι *μίαν ἐνότητα σκέψεων*.

Ἡ περικοπὴ, ἣν ἄνωθι εἶχομεν ὑπ' ὄψει θὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν διασάφησιν τῆς ἐργασίας, ἣν ἔχομεν τώρα νὰ κάμωμεν ἐπὶ τοῦ κειμένου. Ἐν πρώτοις ἀνεγρίσκομεν τὴν *κεντρικὴν ἰδέαν*, ἣτις, ἐμπεριεχομένη ἐν τῇ περικοπῇ, διακρατεῖ τὴν ἐνότητα αὐτῆς. Ὡς κεντρικὴν ἰδέαν εἶχομεν διαπιστώσει τὴν ἀγάπην τοῦ Σωτῆρος περὶ τῆς σωτηρίας τῆς ἀνθρωπότητος. Κατὰ ταῦτα, ἡ σκέψις αὕτη τῆς ἀγάπης τοῦ Ἰησοῦ

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους σ. 240

~~περὶ τῆς σωτηρίας εἶναι ἐν πρώτοις τὸ κέντρον, περὶ τὸ ὁποῖον συ-
νθετοῦμεν πάσας τὰς σκέψεις, αἵτινες προέχονται ἐκ τῆς περικοπῆς.~~

Ἡ σωτηριώδης ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ ἀποκαλύπτεται ἐν τῇ ἐν λόγῳ περικοπῇ εἰς τὰ διάφορα σημεῖα τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ Σωτῆρος: 1) εἰς τὴν πορείαν του εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἥτις γίνεσθαι ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ προσφέρῃ ἑαυτὸν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν Θεόν, ὡς πασχάλιον ἀμνὸν τῆς ἀνθρωπότητος, 2) εἰς τὰ δάκρυα τοῦ Ἰησοῦ, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουσι τὸν πόνον του διὰ τὴν πάρωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ. 3) εἰς τὴν φράσιν τοῦ Ἰησοῦ, ἐν ἣ ἐκφέρει τὴν ἐπιθυμίαν του, ὅτι ἡ Ἱερουσαλήμ πρέπει νὰ διακριθῇ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς το συντεῖνον εἰς τὴν εἰρήνην αὐτῆς καὶ εἰς τὴν προφητείαν τῆς τιμωρίας, ἥτις θὰ ἐπέλθῃ ἐπὶ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ δὲν δέκρινε τὸν χρόνον τῆς θείας ἐπισκέψεως. 4) εἰς τὸν ἐξαγνισμόν τοῦ ἱεροῦ, ὅστις εἶναι ἀπόδειξις τῆς παντοδυναμίας, μετὰ τὴν ὁποίαν τιμωρεῖ τὴν ἁμαρτίαν ὁ Ἰησοῦς· 5) εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ ἱερῷ.

Οὕτω δὲ συνθετοῦμεν περὶ τὴν κεντρικὴν ἰδέαν τῆς περικοπῆς σειρὰν σκέψεων, ἥτις, ἐξεταζομένη ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σωτηριώδους ἀγάπης τοῦ Ἰησοῦ, ἐξαντλεῖ τὸ περιεχόμενον τοῦ κειμένου. Ἄλλ' οὕτω δὲν συνεπληρωθῆ εἰσέτι ἡ ὁμιλητικὴ διατύπωσις τοῦ κειμένου. Τώρα ζητοῦμεν νὰ εὗρωμεν σημεῖα ἐν αὐτῇ τῇ σειρᾷ τῶν σκέψεων, αἵτινα θὰ ἀποτελέσωσι τὰ ὅρια τῆς ὁμιλητικῆς διαιρέσεως. Ἐν πρώτοις συγκεφαλαιοῦμεν τὴν πορείαν τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν ἀγ. Πόλιν, τὰ δάκρυα διὰ τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ πόθου του νὰ σώσῃ τὴν πόλιν.

Τὰς τρεῖς δὲ ταύτας σκέψεις ἐκφράζομεν διὰ τῆς προτάσεως, ὁ Ἰησοῦς προσπαθεῖ νὰ ἐλεύσῃ τὴν παραπλανηθεῖσαν ψυχὴν. Οὕτω δὲ ἔχομεν διὰ τὸ κήρυγμα τὸ πρῶτον σημεῖον τῆς διαιρέσεως. Ὑπολείπονται εἰσέτι τρεῖς σειραὶ σκέψεων: ἡ ἀπειλὴ τῆς πόλεως διὰ τῆς καταστροφῆς, ἡ ἐκδίωξις τῶν πωλητῶν καὶ ἀγοραστῶν καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ ἱερῷ. Αἱ δύο πρῶται σκέψεις ταύτης τῆς σειρᾶς συγκεφαλαιοῦνται πάλιν εἰς μίαν ἐνότητα· ἀμφοτέραι ἐμπεριέχουσιν ἀπειλήν, ἡ μία ἐν τῇ προφητείᾳ περὶ τῆς τιμωρίας τῆς Ἱερουσαλήμ, ἡ δὲ δευτέρα ἐν τῇ ἀποκαλύψει μιᾶς δυνάμεως, ἥτις εἶναι εἰς θέσιν νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν προφητείαν. Αἱ δύο δὲ σκέψεις συνοψίζονται διὰ τῆς προτάσεως: ὁ Ἰησοῦς ἀπειλεῖ τὴν πεπωρωμένην ψυχὴν. Τώρα ὑπολείπεται ἀκόμη μία σκέψις: ὁ Ἰησοῦς ἐδίδασκε καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ναῷ. Ἡμεῖς κατείδομεν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ ἱερῷ τὴν τελευταίαν καὶ ἐσχάτην προσπάθειαν, ἵνα φέρῃ ἐπὶ τέλος τὸν Ἰουδαϊκὸν λαὸν εἰς συναίσθησιν. Τοῦτου δ' ἕνεκα αὕτη ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ διαφθαρῆσι πόλεως χαρακτηρίζεται ὡς εἰς ἀγὼν διὰ τὰς ψυχάς, αἵτινες ἤδη εἶχον περιπέσει εἰς πάρωσιν. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς δὲν τὴν ἐγκαταλείπει· παραμένει ἐν τῇ ἀποστολῇ του, ἕως οὗ ἔλθῃ ἡ ὥρα, καθ' ἣν θέτει πέρας εἰς ἐκείνην ὁ Πατήρ. Ὡστε ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ ἱερῷ παρουσιάζει μίαν τρίτην ἐντασιν τῆς σωτηριώδους ἀγάπης τοῦ Ἰησοῦ· αὐτὴν συνοψίζομεν καὶ ἐκφρά-

ζομεν ἐν τῇ προτάσει: *Ὁ Ἰησοῦς ἀγωνίζεται διὰ τὴν ἀπολεσθεΐσαν ψυχὴν*. Οὕτω δὲ τελειώνει ἡ ὁμιλητικὴ διατύπωσις τῆς περικοπῆς, ἢ ἀφορῶσα τὴν ὁμιλητικὴν διαίρεσιν. Ὡστε ἔχομεν τὴν ἀκόλουθον διάταξιν τῆς περικοπῆς: Ἡ περικοπὴ ἀποκαλύπτει μίαν σωτηριώδη ἀγάπην τοῦ Ἰησοῦ, ἥτις, 1) προσπαθεῖ νὰ ἐλκύσῃ τὴν ἀποπλανηθεΐσαν ψυχὴν, 2) ἀπειλεῖ τὴν πεπωρωμένην ψυχὴν, 3) ἀγωνίζεται μέχρι τέλους διὰ τὴν ἀπολεσθεΐσαν ψυχὴν. Μένει εἰσέτι ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ τελευταίου καθήκοντος διὰ τὴν ὁμιλητικὴν διατύπωσιν. Ὁφείλει αὕτη νὰ κατατάξῃ τὸ περιεχόμενον τῆς περικοπῆς ὑπὸ τρία κύρια σημεῖα. Αἱ σκέψεις τοῦ πρώτου κυρίου σημείου συγκεφαλαιοῦνται εἰς δύο ταῦτα: Ὁ Ἰησοῦς πάσχει θεληματικῶς διὰ τὴν ἀποπλανηθεΐσαν ψυχὴν, ἢ διευθύνεται θεληματικῶς εἰς τὰ σωτηριώδη τοῦ πάθῃ (προφητεῖαι περὶ τῶν παθῶν) καὶ ὁ Ἰησοῦς θακροῦσι διὰ τὴν ἀποπλανηθεΐσαν ψυχὴν. Τὸ δεύτερον κύριον σημεῖον ἐμπεριέχει τὴν διπλὴν ἀπειλὴν διὰ τὴν πεπωρωμένην ψυχὴν: προλέγει τὴν θείαν κρίσιν καὶ ἐκπληροῖ ταύτην διὰ μιᾶς πράξεως, ἥτις καταδεικνύει, ὅτι αὐτὸς κέκτηται τὴν δύναμιν, ἵνα πραγματοποιήσῃ τὴν ἀπειλὴν του. Ἡ τρίτη κυρία σκέψις δηλαδὴ ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ, ἔξετάζεται ὑπὸ δύο ἐκόψεις: ὁγωνίζεται διὰ τὴν ἀπολεσθεΐσαν ψυχὴν, ἐν ᾧ αὕτη εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς γῆς, καίτοι προβλέπει τὸν ὄλεθρον τῆς πόλεως. Οὕτω δὲ ἔχομεν τὴν ἀκόλουθον διαίρεσιν τῆς περικοπῆς: Αὕτη ἀποκαλύπτει τὴν σωτηριώδη ἀγάπην τοῦ Ἰησοῦ, ἥτις 1) προσπαθεῖ νὰ ἐλκύσῃ τὴν ἀποπλανηθεΐσαν ψυχὴν, α.) πορευόμενος θεληματικῶς εἰς τὸν θάνατον δι' αὐτήν, καὶ β.) θακροῦσιν δι' αὐτήν, 2) ἀπειλεῖ τὴν πεπωρωμένην ψυχὴν, α.) ἀναγγέλλων τὴν θείαν κρίσιν καὶ β.) παρουσιάζων τὴν δύναμιν πρὸς ἐκπλήρωσιν ταύτης, 3) ἀγωνίζεται μέχρι τέλους διὰ τὴν ἀπολεσθεΐσαν ψυχὴν, α.) ἐν ᾧ αὕτη εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς γῆς καὶ β.) ἂν καὶ προβλέπει τὴν καταστροφὴν τῆς πόλεως. Ἐπομένως ἡ εὐθύνη εἶναι ἰδικὴ σου, ἐὰν καταστραφῆς: «εἰ ἔγνωσ καὶ σύ, καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ τὰ πρὸς εἰρήνην σου».

Ἡμεῖς εἰχομεν ἐξετάσει τὴν περικοπὴν καὶ ὑπ' ἄλλας ἀπόψεις. Ἡ περικοπὴ ἐχρησίμωσεν ὡς εἰκὼν τῶν λόγων τοῦ Ἰησοῦ: «ἐμὸν βρωμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με». Ὁλη ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τὴν ἐν λόγῳ περικοπὴν ἴσταται ὑπ' αὐτὴν τὴν ἀποψιν, εἴτε ἡ πορεία σου εἰς Ἱερουσαλήμ, εἴτε οἱ λόγοι σου διὰ τὴν πόλιν, ἐπίσης ὁ ἐκκαθαρισμὸς τοῦ ναοῦ καὶ ἡ διδασκαλία του ἐν τῷ ἱερῷ. Τώρα θὰ προσπαθῆσωμεν πάλιν νὰ κατατάξωμεν ταύτην τὴν συμπεριφορὰν τοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ διάφορα ὠρισμένα σημεῖα. Ἡ πορεία τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ πάθῃ δεικνύει, πῶς ὁ Ἰησοῦς ὑπέκει εἰς τὴν θέλησιν τοῦ οὐρανοῦ Πατρός, ὅστις προεῖπε διὰ τοῦ στόματος τῶν προφητῶν τὰ πάθῃ τοῦ Σωτῆρος καὶ πῶς ὁ Ἰησοῦς ἐκουσίως διευθύνεται εἰς τὰ πάθῃ του.

Κατὰ ταῦτα, ἐν συναφείᾳ μετὰ τῆς δευτέρας κεντρικῆς ἰδέας, δυνάμεθα νὰ διατυπώσωμεν τὸ πρῶτον σημεῖον τοῦ κηρύγματος ἀκολού-

θας: Ὁ Ἰησοῦς ἔχει τὴν ἐντολὴν τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς, ὅστις α΄) καθώρισε δι' αὐτὴν τὴν ὁδὸν τῶν παθῶν καὶ β΄) αὐτὴν βιάδι' εἰς ἐκουσίως ὁ Σωτήρ. Ὁ Ἰησοῦς ὑποτάσσεται εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Πατρὸς, καίτοι γνωρίζει, ὅτι ἡ Ἱερουσαλήμ, τὸ θάταρον τῶν παθῶν του, ἐπιμένει σκληροτραχήλως ἐν τῇ ἁμαρτία καὶ τούτου ἕνεκα πλησιάζει εἰς τὸν ὄλεθρόν της. Ἐκτελεῖ τὴν ἐντολὴν, καίτοι γνωρίζει, ὅτι ἡ πόλις Σιών παρουσιάζει εἰς αὐτὸν ἀνυπέρβλητον ἀντίστασιν. Ἡ σκέψις αὐτῆ ἀυξάνει τὴν διαίρεσιν τοῦ κηρύγματος. Δυνάμεθα δὲ οὕτω πως νὰ διατυπώσωμεν τὴν σκέψιν ταύτην: Ὁ Ἰησοῦς ἐκτελεῖ τὴν ἐντολὴν τοῦ Πατρὸς, ἂν καὶ γνωρίζει α΄) τὴν πόρωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ β,) ἂν καὶ βλέπει ἐγγίζουσαν τὴν κρίσιν ἐπὶ τὴν Ἱερουσαλήμ. Ὑπολείπονται εἰσέτι δύο σκέψεις, τὰς ὁποίας θὰ κατατάξωμεν εἰς τὰς διαίρεσεις τοῦ κηρύγματος: ὁλ. ὁ ἐξαγνισμὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ ἐν αὐτῷ. Αἱ σκέψεις αὗται ἀξάνουσι ἐπὶ μᾶλλον τὴν ἐντύπωσιν τῆς ὑποταγῆς τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Πατρὸς. Αὗται δεικνύουσιν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς μένει πιστὸς μέχρι τελευταίας στιγμῆς εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς, ἀφ' ἑνὸς α΄) καθαρῶν τὸ ἱερόν καὶ ἀφ' ἑτέρου β΄) διδάσκων ἐν αὐτῷ. Κατὰ ταῦτα, ἡ ὁμιλητικὴ διατύπωσις τοῦ κηρύγματος ἀποδίδει κατὰ τὸ δεύτερον σημεῖον τὴν ἀκόλουθον διαίρεσιν: «ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με». Ὡστε ὁ Ἰησοῦς ἵσταται ὑπὸ τὴν ἐντολὴν τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς. 1) Ὁ Ἰησοῦς ὑποτάσσεται αὐτῷ, α) ἀποδεχόμενος τὰ πάθη του (προφητ. περὶ τῶν παθῶν) καὶ β΄) διευθυνόμενος ἐκουσίως πρὸς αὐτά. 2) Ὁ Ἰησοῦς ἐκτελεῖ ταῦτα, ἂν καὶ γνωρίζῃ α΄.) τὴν πόρωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐπομένως τὴν ἀνωφελείαν τῶν παθῶν του διὰ τὴν πόλιν καὶ β΄) ἂν καὶ βλέπει προσεγγίζουσαν ἤδη τὴν τιμωρίαν ἐπὶ ταύτην 3) μένει πιστὸς εἰς τὸν Πατέρα μέχρι τέλους ἀφ' ἑνὸς α΄) καθαρῶν τὸν ναὸν (κατ' ἐντολὴν τοῦ Πατρὸς) καὶ β΄.) διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ.

Ἡ τρίτη δὲ κεντρικὴ ἰδέα, ἣν ἡμεῖς ἤρρωμεν ἐν τῇ περικοπῇ, ἦτο ἡ ἰδέα τῆς κλήσεως, τοῦ ἐπαγγέλματος. Τώρα δὲ θὰ προσπαθήσωμεν διὰ τοῦ ὕλικου τῆς περικοπῆς νὰ διατυπώσωμεν αὐτὴν καταλλήλως.

Τὸ θέμα τοῦ κηρύγματος θὰ ἦτο: ἡ πίστις τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν κλησίαν, εἰς τὸ ἐπάγγελμά του. Αὕτη ἐκδηλοῦται ἐν τῇ περικοπῇ εἰς τὴν πορείαν τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱερουσόλυμα, εἰς τὴν παραίνεσιν καὶ τὴν ἀπειλήν, ἣν ἀπευθύνει εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὴν ἐκδίωξιν τῶν ἀγοραστῶν καὶ πωλητῶν καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν ἐν τῷ ἱερῷ. Ἐκδηλοῦται δὲ καὶ ἐπιτείνεται τρις κατὰ κλίμακα. Ὁ Ἰησοῦς εἶναι πιστὸς εἰς τὴν κλησίαν του, ἂν καὶ αὕτη 1) ἐπιβάλλει εἰς αὐτὸν φρικτὰ πάθη, ἂν καὶ 2) ἡ ἐξάσκησις τῆς κλήσεως μένει ἄκαρπος ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ ἂν καὶ 3) ἵσταται πρὸ τοῦ σταυροῦ θανάτου. Οὕτω πάλιν ἔχομεν πρὸ ἡμῶν τρία κύρια σημεῖα. Διαρροῦμεν δὲ μεταξὺ τούτων τὰς σκέψεις τῆς περικοπῆς. Τότε δὲ προκύπτει διὰ τὸ πρῶτον κύριον σημεῖον ἢ διαίρεσις: Ὁ Ἰησοῦς εἶναι πιστὸς εἰς τὴν κλησίαν του, ἂν καὶ αὕτη ἐπιβάλλει εἰς αὐτὸν σκληρὰ πάθη, τὰ ὁποῖα αὐτὸς α΄.) γνωρίζῃ, εἰς τὰ ὁποῖα β΄.) διευθύνεται ἐκουσίως διὰ δὲ τὸ δεύτερον κύριον σημεῖον: Ὁ Ἰησοῦς εἶναι πιστὸς

εἰς τὴν κλήσιν του, ἂν καὶ ἡ ἐξέσκησις τῆς κλήσεώς του μὴ ἀναρῶνται ἐν Ἱερουσαλήμ, α'.) ἐπειδὴ ἡ ἀναγγελλομένη σωτηρία εἶναι κεκρυμμένη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς του καὶ β'. ἐπειδὴ εἶναι ἐγγὺς ὁ θάνατος τῆς Ἱερουσαλήμ διὰ τὸ τρίτον κύριον σημεῖον: Ὁ Ἰησοῦς εἶναι πιστὸς εἰς τὴν κλήσιν του, ἂν καὶ αὐτὸς εὐρίσκειται πρὸ τοῦ Γελγοθά, α'.) καθαρῶν τὸν ναὸν καὶ β'.) διδασκῶν ἐν τῷ ἱερῷ. Οὕτω δὲ ἔχομεν τὴν ἀκόλουθον διαίρεσιν τοῦ κηρύγματος: Ἡ πίστις τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν κλήσιν του: Αὕτη ἐκδηλοῦται 1.) ἐν τοῖς πάθεσι, τὰ ὁποῖα α'.) καθαρῶς προβλέπει, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα β'.) διευθύνεται ἔκουσίως· 2.) ἐν τῇ ἀποτυχίᾳ, ἣς λαμβάνει πείραν διὰ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἥτις α'.) ἀποκρούει τὴν σωτηρίαν καὶ ἕνεκα τούτου β'.) πλησιάζει εἰς τὸν θάνατον, 3.) ἀμέσως πρὸ τοῦ θανάτου του, α'.) καθαρῶν τὸ ἱερὸν καὶ β'.) διδασκῶν ἐν τῷ ἱερῷ. Εἶτα δὲ γίνεται ἡ ἐφαρμογὴ καὶ ἡ σύγκρισις τῆς ἡμετέρας πίστεως εἰς τὴν κλήσιν καὶ τὸ ἐπάγγελμα μᾶς πρὸς τὴν πίστιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ κλήσει του, πῶς δῆλον ὅτι ἡ ἡμετέρα κλήσις ἐμφανίζεται καὶ δοκιμάζεται ἐν τοῖς πόνοις, ἐν ταῖς ἀποτυχίαις μέχρι τοῦ ἡμετέρου τέλους.

Ἐν τῇ ἐξετάσει τῆς ἐν λόγῳ περικοπῆς εἶχομεν εὖρει ὡς τελευταῖον σημεῖον ἐφαρμογῆς, ὅτι τὸ ἐν λόγῳ κείμενον εἶναι εἰκὼν τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς. Τώρα δὲ θ' ἀσχοληθῶμεν νὰ διατυπώσωμεν ὁμιλητικῶς τὴν περικοπὴν ὑπὸ τὴν ἄποψιν ταύτην. Ἡ πνευματικὴ κατάστασις τοῦ φαρισαϊκοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ἐχαρακτηρίσθη τότε διὰ τῆς αὐτοδικαιώσεως καὶ διὰ τοῦ ἀλαζόνος ἀτομικισμοῦ, ὅστις διήνοιξεν ἐν χάσμα μεταξὺ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ κήρυκος τῆς σωτηρίας, τὸ ὅποιον ἦτο ἀδύνατον νὰ γεφυρωθῇ. Ἡ περικοπὴ παρουσιάζει τοῦτο τὸ χάσμα καὶ μᾶς δεικνύει, ὅτι τοῦτο σὺν τῷ χρόνῳ γίνονται βαθυτάτη ἄβυσσος. ἐν ἣ θὰ πνιγῇ ἕλεεινῶς ἡ Ἱερουσαλήμ.

Λαμβάνομεν ὡς θέμα τὸ ἀκόλουθον: ἡ Ἱερουσαλήμ εἶναι εἰκὼν τῆς ἐποχῆς ἡμῶν. Ἡ Ἱερουσαλήμ δὲν διακρίνει τὸ συντεῖνον εἰς τὴν εἰρήνην: τοῦτο ἐκρύβη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν της. Δὲν τὸ διακρίνει καὶ εἶναι τοῦτο κεκρυμμένον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς, ἂν καὶ ὁ Ἰησοῦς διὰ θανάτων καὶ διδασκαλίας ἀνήγγειλε καὶ κατέδειξε τὴν σωτηρίαν, τὴν κηρυττομένην διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· δὲν διακρίνει καὶ εἶναι τοῦτο κεκρυμμένον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της, ἐπειδὴ εἶναι πεπωρωμένη καὶ ἐμμένει ἐν τῷ ἀλαζόνι αὐτῆς ἀτομικισμῷ. Διὰ τοῦτο δὲ ἡ Ἱερουσαλήμ πορορριπτεται, καθὼς προεφήτευσεν περὶ τούτου ὁ Ἰησοῦς καὶ θὰ ὑποληθῇ εἰς τὴν συμφορὰν, τῆς ὁποίας προοίμιον ὑπῆρξεν ὁ καθαρισμὸς οὗ ἱεροῦ ὑπὸ τοῦ Κυρίου.

Κατὰ ταῦτα ἔχομεν τὴν ἀκόλουθον διαίρεσιν: ἡ Ἱερουσαλήμ εἰκὼν τῆς ἐποχῆς μᾶς: 1.) Ἡ Ἱερουσαλήμ καὶ ἡ ἐποχὴ μᾶς δὲν διακρίνουσι τὸ συντεῖνον εἰς τὴν εἰρήνην αὐτῶν, α'.) ἐπειδὴ δὲν ἐννοοῦσι τὴν διὰ τῆς χάριτος σωτηρίαν, τὴν κηρυττομένην ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ β'.) ἐπειδὴ ἐμμένουσιν ἐν τῇ φαντασίᾳ τῆς αὐτοσωτηρίας, τελουμένης κατ' αὐτοὺς ἀ τῶν ἀλαζόνων πράξεων των. 2.) Ἡ Ἱερουσαλήμ καὶ ἡ ἐποχὴ μᾶς πορορριπτεται ὑπὸ τὴν θείαν τιμωρίαν, ἐπειδὴ αὐταὶ α'.) ἀποκρούουσι.

τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς φαντασίας τῆς αὐτοσωτηρίας καὶ ἐπειδὴ β') δὲν ἀντικαθίστανται τὴν σημασίαν τῶν πνευμάτων τῆς συμφορᾶς, ἦν ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὰς ὁ Θεὸς (Ἱερουσαλὴμ - καθαρισμὸς τοῦ ναοῦ). Σχετικῶς πρὸς ταῦτα, εἶναι πολὺ διδακτικὸν ν' ἀναγράψωμεν ἐνταῦθα, τί λέγει ὁ Theodor Haecker¹ ἐν τῇ πραγματείᾳ του Geist und Leben. Ὁ Haecker ἐξετάζει τὸ ζήτημα διὰ τί οἱ μεγάλοι ποιηταὶ καὶ καλλιτέχναι, οἱ μεγάλοι συγγραφεῖς τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν εἶναι τὸ πλεῖστον προτεστάνται, πανθεῖστοι καὶ ἄπιστοι· οὐδεὶς, λέγει, οὐδὲ αὐτὸς ὁ Dante, δὲν κατεσυνέτριψε τὴν δύναμιν τοῦ σατανικοῦ ἐγωῦσμοῦ, ὅπερ ἀκριβῶς ἀπαιτεῖ ἡ ἀγιότης. Ἐρωτᾷ Haecker· «πόθεν προέρχεται τοῦτο; ἄς προσπαθῆσωμεν νὰ τὸ εὗρωμεν». Ἐὰν ἦδῃ ὁ συνήθης ἄνθρωπος εἶναι ἐκτεθειμένος ἐν παντὶ βήματι εἰς κινδύνους καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ ζήσῃ χριστιανικὸν βίον ἄνευ διαρκοῦς ἐργονόσεως καὶ ἐπαγρυπνίας, πόσον μᾶλλον τὸ ἀγαπητὸν καὶ ἐξαιρετικὸν τέκνον τῆς φύσεως, παρ' ὅλον τὸ τάλαντον καὶ τὴν ἰκανότητα, ἥτις ἐδόθη εἰς αὐτόν, ὅπως παρουσιάσῃ εἰς στιγμὰς τινὰς τοῦ βίου του καὶ δημιουργικὰ ἔργα. Ὁ Haecker, προσθέτει τὴν ἐξῆς ἀλήθειαν, ὅτι ἡ συναίσθησις τῆς κατοχῆς δημιουργικῆς φύσεως προαθεῖ τὸν κατέχοντα εἰς τὴν λήθην τοῦ δημιουργοῦ καὶ εἰς τὴν φαντασίαν τῆς αὐτοσωτηρίας, ἥτις πιστεύει, ὅτι δύναται νὰ στερηθῇ τῆς θ. χάριτος καὶ ἐπὶ τέλους χάνει πᾶσαν ἀντίληψιν διὰ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας διὰ τοῦ Ἰησοῦ. «Ἐκρύβη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν». Εἶναι δὲ ὀλοφάνερρον, ὅτι ἡ πνευματικὴ σύγχρονος κατάστασις εἶναι ἐν πολλοῖς ὁμοία πρὸς τὴν τότε κατάστασιν τῆς Ἱερουσαλὴμ, περὶ ἧς ἐπραγματεύθημεν. **Ἡ μέθη τῆς ἀλαζόνοιο δράσεως καὶ ἐπιτυχίας περιοκοῖζει τὸ πνεῦμα καὶ ἀποκτείνει τὴν συνείδησιν, ὅτι ἔχει τις ἀπαραίτητον ἀνάγκην τῆς διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ σωτηρίας.**

Οὕτω δὲ ἀρκούντως διεφωτισθὴ διὰ τῶν παραδειγμάτων τούτων ἡ μέθοδος τῆς ὀμηλικῆς διατύπωσως. Ὡστε αὕτη ζητεῖ ἐπὶ τῇ βάσει μιᾶς κεντρικῆς ἰδέας τῆς περιοκοῦσας νὰ κατατάξῃ τὰς σκέψεις ταύτης καθ' ὀρισμένας ἀπόψεις καὶ νὰ καθορίσῃ ταύτας ὡς τὰ ἀσφαλῆ σημεῖα τῆς διαιρέσεως.

Ἄλλὰ καὶ οὕτω δὲν ἐξηντλήθη ἐντελῶς ἡ ὀμηλικὴ διατύπωσις τοῦ καίμενου. Τώρα αὕτη στρέφεται πρὸς τὰς ἰδέας ἰδιατέρως, τὰς περιεχομένας ἐν τῇ περιοκοῦσῃ. Αὕτη δὲν θὰ ἀρκεσθῇ νὰ σημειώσῃ ἰδιατέρως τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ θὰ ἐπεξεργασθῇ τοιουτοτρόπως τὸ ὀμηλικὸν περιεχόμενον τούτων, ὥστε οἱ ἀκροαταὶ νὰ συναισθανθῶσι τὴν δύναμιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο θὰ καταδείξωμεν τώρα διὰ παραδειγμάτων τινῶν.

Ἐν πρώτοις ἀποχωρίζομεν ἰδιατέρως τὴν φράσιν τοῦ Ἰησοῦ, ἥτις κατέχει τὴν πρωτεύουσαν καὶ κυριαρχοῦσαν θέσιν ἐν τοῖς κηρύγμασιν, ἅτινα ἀνωτέρω ἐσχεδιάσαμεν: «εἰ ἔγνωσ καὶ σύ, καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου!» «Εἰ ἔγνωσ καὶ σύ». Ἐν τῇ φράσει ταύτῃ ἐκδηλοῦται σαφῶς ὁλος ὁ πόθος τοῦ Ἰησοῦ, ἵνα σώσῃ τὴν

1. Hochland, Maiheft, 1925—1926.

πόλιν. Ἐπίσης ἐν αὐτῇ παρουσιάζεται ὅλη ἡ μεγάλη καὶ ἡρωϊκὴ βούλησις νὰ θυσιάσῃ τὸ πᾶν χάριν τοῦ λαοῦ του. «Εἰ ἔγνωσ καὶ σύ». Μέχρι τοῦδε δὲν ἔγνω ἡ Ἱερουσαλήμ. Μέχρι τοῦδε δὲν ἀντελήφθη τὴν σημασίαν τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἰησοῦ δι' αὐτήν. Δὲν ἐνόησεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς φέρει τὴν σωτηρίαν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι ὑπάρχει ἀπόλυτος ἀνάγκη τῆς μετανόιας, τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἡμετέρας ἀμαρτωλῆς καταστάσεως καὶ τῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τοῦ ἐγωϊσμοῦ πρὸς συμμετοχὴν ἡμῶν εἰς τὴν σωτηρίαν. Δὲν ἀντελήφθη ἡ πόλις εἰσέτι, ὅτι ὁ Ἰησοῦς, διὰ νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἀποστολήν του, διενήργησεν ἄπειρα θαύματα καὶ ὠμίλησε συγγνάμικ εἰς αὐτοὺς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἱερουσαλήμ δὲν διέκρινεν εἰσέτι ταῦτα. Ἐὰν τοῦλάχιστον ἤθελεν ἀντιληφθῆ τοῦτο τώρα, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ταύτης. Προσεγγίζει ἡ ἡμέρα τῆς Ἱερουσαλήμ, ἡ μεγίστη ἡμέρα, ἣν πρόκειται νὰ ἐπιζήσῃ. Εἶναι δὲ αὕτη ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ Ἰησοῦς διὰ τελευταίαν φορὰν πρὸ τοῦ θανάτου του θὰ διατρέψῃ ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἡ τελευταία ἡμέρα, καθ' ἣν θὰ διευθυνθῆ εἰς τὰς στοὰς τοῦ ἱεροῦ καὶ θὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὸν λαὸν τὸν λόγον τῆς σωτηρίας. Ἡ ἡμέρα, ἣτις θὰ ἴδῃ τὸ πλεόν φοικῶδες καὶ τὸ πλεόν εὐλογημένον γεγονός τῆς παγκοσμίου ἱστορίας, ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν θ' ἀναβῆ εἰς τὸν Γολγοθᾶν καὶ θὰ εἴπῃ ἀπὸ τοῦ καθημαγμένου ἄμβωνος τοῦ σταυροῦ τὸ «τετέλεσται» καὶ θὰ τελειώσῃ διὰ τοῦ θανάτου του τὸ σωτήριον αὐτοῦ ἔργον. Αὕτη εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς Ἱερουσαλήμ, ἡ ἡμέρα τῆς, ἡ ἡμέρα τῆς χάριτος, ἡ ἡμέρα τῆς μεγίστης ἐπισκέψεως τοῦ Θεοῦ. Δὲν θὰ ὀδηγήσῃ τὴν πόλιν εἰς τὴν εἰρήνην τὸ καύχημά τῆς ἐπὶ τῷ νόμῳ· δὲν θὰ καταστήσῃσι τὴν πόλιν εὐάρεστον εἰς τὸν Θεὸν ἢ αὐτοδικαίως τῆς, ἢ ὑπερήφανος φαντασία τῆς αὐτοσωτηρίας διὰ τῶν ἔργων τοῦ νόμου. Ἡ Ἱερουσαλήμ θὰ εὖρη εἰρήνην, ἐὰν τέλος ἀκούσῃ τὴν κλήσιν τοῦ Ἰησοῦ: *Μετανόει καὶ πίστευε εἰς τὸ Εὐαγγέλιον*. Θὰ εὖρη χάριν, ἐὰν μετὰ ταπεινοφροσύνης καὶ μετανόιας ὑποκύβῃ εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ καὶ θὰ δεχθῆ ἐκ τῆς χειρὸς τούτου τὴν σωτηρίαν. «Εἰ ἔγνωσ καὶ σύ, καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ τὰ πρὸς εἰρήνην σου».

Ἡ περικοπὴ τελειώνει διὰ τῆς φράσεως: «ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ». Ἡ πρότασις αὕτη προκαλεῖ τὴν ἡμετέραν *ἐκπληξιν*. Ὁ Ἰησοῦς γνωρίζει, ὅτι ἡ Ἱερουσαλήμ δὲν διακρίνει τὸ συντεῖνον εἰς τὴν εἰρήνην τῆς· γνωρίζει, ὅτι τοῦτο ἐκρύβη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς πόλεως· γνωρίζει, ὅτι αὕτη θὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὸ καύχημά τῆς ἐπὶ τῷ νόμῳ καὶ θὰ κωφεύσῃ εἰς τὸ κήρυγμά του περὶ τῆς σωτηρίας· καὶ ὁμοσ πηγαίνει εἰς τὸ ἱερόν, ἵνα διδάξῃ τὸν λαὸν καὶ νὰ κηρίξῃ εἰς αὐτὸν τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας. Ὁ Ἰησοῦς ἐπέζησε πρὸ ὀλίγου ἐν τῷ ἱερῷ ἐν γεγονόσ, τὸ ὁποῖον ἤναψε τὴν ἁγίαν του ὀργήν· εἶδε, πῶς τὸ ἱερόν καὶ ἡ διακονία τοῦ ναοῦ χρησιμεύει εἰς τοὺς Ἰουδαίους δι' ἐμπόριον καὶ δι' ἀγοραπωλησίας· διαβλέπει ἐν τῇ πραγματικότητι ταύτῃ ἐν σημεῖον καὶ ἐν τεκμήριον, πῶς ὁ Ἰουδαϊσμός περιέπεσεν ἔντελῶς εἰς τὰ κοσμικὰ καὶ τὴν πῶρσιν· καὶ ἐν τούτοις διευθύνεται.

εἰς τὸ ἱερὸν, ἵνα διδάξῃ τὸν λαὸν καὶ κηρύξῃ τὴν σωτηρίαν. Ὡστε οὐδὲν δύναται νὰ τὸν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς, οὐδὲν δύναται νὰ τὸν ἀποθαρρύνῃ. Θέλει τὸ πᾶν νὰ δοκιμάσῃ, ἵνα φέρῃ εἰς σύνεσιν τὸν λαὸν καὶ τὴν τελευταίαν στιγμήν καὶ τὸν φωτισμὸν, ὅτι μόνον διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν Χριστὸν εὐρίσκει τις τὴν χάριν καὶ τὴν σωτηρίαν. Τοῦτου ἕνεκα ἐδίδαξεν ἐν τῷ ἱερῷ. «Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ.» Οὐδεμία δὲ ἡμέρα παρήλαθε, χωρὶς νὰ κηρύξῃ εἰς τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ. Ἄν καὶ χθὲς ματαίως ἠγωνιάσθη διὰ τὴν ζωὴν τῶν, σήμερον ἐπέστρεψε πάλιν διὰ νὰ κάμῃ ἐκ νέου τὸ ἴδιον καθήκον. Καὶ ἔαν καὶ σήμερον προκορῶσῃ πρὸς κωφὰ ὦτα καὶ πεπωρωμένας καρδίας, θὰ ἐπιστρέψῃ αὐριοι πάλιν, ὅπως καὶ σήμερον, ἵνα κηρύξῃ ἐντόνως καὶ ἐκ καρδίας εἰς τὰς ψυχάς, ὅπως τὴν πρώτην ἡμέραν, καὶ οὕτω θὰ διδάξῃ περαιτέρω καὶ θὰ ζητήσῃ ψυχάς, μέχρις οὗ ἔλθῃ ἡ ὥρα, καθ' ἣν οἱ στρατιῶται θὰ τὸν συλλάβωσι καὶ ὀδηγήσωσι πρὸ τῶν δικαστῶν, οἱ ὅποιοι θὰ τὸν καταδικάσωσιν εἰς θάνατον, ὁπότε θὰ σιγήσῃ τὸ στόμα τοῦ Σωτῆρος. «Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ.»

Πιστεύομεν, ὅτι τὰ παραδείγματα ταῦτα ἐξαρκούσιν, ὅπως δεῖξωσι, πῶς γίνεται ἡ ὁμιλητικὴ διατύπωσις τοῦ κειμένου, ὅπως τοῦτο παρουσιάσῃ τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν δύναμιν τῆς περικοπῆς καὶ οἱ ἀκροαταὶ ἀντιληφθῶσι ταῦτα προπόντως. Ἦδη δὲ διελευκάνθη, ὅτι αἱ ἀναπτυχθεῖσαι περικοπαὶ ἐμπειρέχουσι τοσοῦτον πλήθος σκέψεων καὶ δυνάμιν, ὥστε ἡ ἐπίδρασις τούτων θὰ εἶναι ἀσφαλῆς καὶ θετικὴ.

Ἴσως τινὲς τῶν ἀναγνωσῶν τῆς πραγματείας ταύτης ἤθελον προβάλλει τὴν ἀντίρρησην, ὅτι ἡ ἐργασία αὕτη τὴν ὅποιαν ἐφημερόσαμεν εἰς τὴν γνωστὴν περικοπὴν, ἀπαιτεῖ χρόνον, τοῦ ὁποίου στερεῖται ὁ σήμερον πολυάσχολος ἱερεὺς καὶ κηρὺξ τοῦ λόγου. Καὶ πραγματικῶς, ἔαν θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ ὑποβληθῶμεν εἰς τοσοῦτους κόπους δι' ἕκαστον κείμενον, ὅπως ἐπράξαμεν ἐν τῇ περικοπῇ ἡμῶν, τότε θὰ ἦτο δεδικαιολογημένη ἡ ἀντίρρησις καὶ ματαία ἡ ἐλπίς, ἣν ἡμεῖς θὰ εἴχωμεν διὰ τοιαύτην παρασκευὴν τοῦ κηρύγματος. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι καὶ ἀπολύτως ἀπραγμάτευον. Βεβαίως, ἐννοεῖται μόνον ὑπὸ *δύο ὁρους* καὶ προϋποθέσεις.

Ἡ *πρώτη* εἶναι ἡ ἀκόλουθος: Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἁγ. Γραφῆς πρέπει νὰ γίνῃ εἰς ἡμᾶς συνήθεια καὶ καθημερινὴ τις θρησκευτικὴ ἀσκησις. Καὶ ὁ πλέον πολυάσχολος ἱερεὺς καὶ κηρὺξ πρέπει τοῦλάχιστον *ἐν τέταρτον* τῆς ὥρας ν' ἀφιερῶθῃ *καθ' ἑκάστην* εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἁγ. Γραφῆς. Δὲν ἀρκεῖ βεβαίως ἡ ἐπιπόλαιος καὶ ἀπλῆ ἀνάγνωσις τῆς ἁγ. Γραφῆς· ἀλλ' ὀφείλομεν κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς τὴν ἐννοιαν τοῦ κειμένου, νὰ ἐξετάζωμεν εἰς ἕκαστον στίχον καὶ εἰς ἑκάστην λέξιν τὴν βαθεῖαν θεολογικὴν ἐννοιαν· νὰ ἐργασθῶμεν περὶπου κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅπως ἄνωθι εἰδείξαμεν. Ἐάν ἀπαξ κατορθῶθῃ νὰ διεισδύσωμεν εἰς τὴν θεολογικὴν ἐννοιαν τοῦ κειμένου καὶ καταστήσωμεν αὐτὴν κτῆμα ἡμῶν, τότε πάντως κεῖται πρὸ ἡμῶν τὸ μυστικὸν τῆς πνευματικῆς ἀναγνώσεως τῆς

Γραφῆς· οὕτω δὲ σὺν τῷ χρόνῳ θὰ καταντήσῃ ἡ ἀγ. Γραφή ὁ ἀχώριστος ἡμῶν συνέκδημος.

Ἡ δευτέρα προϋπάδεισις εἶναι ἡ μελέτη καὶ ἡ ἐξέτασις τῆς περικοπῆς, ἣν πρόκειται νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν διὰ τὸ κήρυγμα. Ἄς λάβωμεν τὴν περικοπὴν ταύτην ὡς ὕλικόν τῆς ἡμετέρας μελέτης καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα, ἥ τις προηγεῖται τοῦ κηρύγματος. Ἢδη ἀπὸ τῆς Δευτέρας ἄς μελετήσωμεν τὸ κείμενον τῆς Γραφῆς διὰ τὸ κήρυγμα τῆς προσεχούσης Κυριακῆς, ἃς ἐμβαθύνωμεν εἰς αὐτό, ἐν ἀνάγκῃ, τῇ βοηθείᾳ μιᾶς καλῆς ἐρμηνείας. Ἐν πρώτοις ἄς κάμωμεν τὸ κήρυγμα εἰς τὸν ἑαυτὸν μας, τὸ περιεχόμενον ἐν τῇ περικοπῇ. Ἄς ἐρωτήσωμεν, τί ἔχει αὕτη νὰ διδάξῃ ἐν πρώτοις ἡμᾶς τοὺς ἰδίους, ὁποῖας ἀπαιτήσεις προβάλλει εἰς ἡμᾶς, ἃς ἐξετάσωμεν τὸν ἡμέτερον βίον ἐν τῷ φωτὶ τῆς περικοπῆς· ἃς προσπαθῆσωμεν νὰ ζήσωμεν καὶ νὰ προσευχηθῶμεν ὅλην τὴν ἑβδομάδα, καθ' ἣν προσπρασκευαζόμεθα, συμφώνως πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς περικοπῆς. Ἄς λάβωμεν μεθ' ἑαυτῶν τὰς σκέψεις καὶ τὰς ὑποδείξεις ταύτης εἰς τὸ ἔργον μας, εἰς τὸν δρόμον, εἰς τοὺς περιπάτους. Τότε δὲ ἐργάζεται ἀπ' ἑαυτοῦ τὸ κείμενον ἐν ἡμῖν καὶ προπαρασκευάζει τὸ κήρυγμα, τὸ ὁποῖον θὰ κάμωμεν τὴν Κυριακὴν. Ἐὰν δὲ ὕστερον καθήσωμεν καὶ σημειώσωμεν ἐπὶ μιαν ὥραν καὶ περισσότερον τὰς σκέψεις, ἃς ἀπεκτίσωμεν κατὰ τὴν μελέτην, καταρτίζοντες μιαν ὁμηλικτικὴν ἐνότητα, τότε ἔχομεν ἐνώπιόν μας μιαν προπαρασκευήν, ἥ τις πάντως θὰ εἶναι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς πολὺ ἱκανοποιητικὴ. Τὸ σπουδαιότατον εἶναι, ὅτι ἡ ἡμετέρα ἀνάγνωσις τῆς Γραφῆς, ἡ ἡμετέρα μελέτη καὶ ἐξέτασις καὶ ὁ ἡμέτερος προσωπικὸς βίος γίνονται ἐν ἐργαστήριον, ἐξ οὗ προέρχεται τὸ ἡμέτερον κήρυγμα, γίνονται *μία πηγὴ*, ἐκ τῆς ὁποίας ἐκρῆσι δαμιλῶς καὶ ὠφελίμως ἡ ἡμετέρα κατὰ Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς ἀπ' ἄμβωνος διδασκαλία. Τότε δὲ πάντες θὰ εἶναι τὸ κήρυγμα πλήρες τῶν σκέψεων καὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἀγίας Γραφῆς καὶ «τομώτερον ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ δεικνούμενον ἀκρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος» (Ἐβρ. 4, 12) ¹.

+ Ἄρχιμ. ΘΕΟΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ

1. Πρὸς σύνταξιν τῆς πραγματείας ταύτης εἶχομεν ὑπ' ὄψιν κυρίως τὰ ἀκόλουθα ἔργα: Soiron, Schrift und Leben, Grundlinien der Methode der homiletischen Schrifterklärung, insbesondere des Neuen Testamentes, Paderborn, 1924· τοῦ ἰδίου, das Heilige Buch, Anleitung zur Lesung der Heil. Schrift des Neuen Testamentes, Freiburg 1928.